

Den tvåhövdade gossen från Bengalen kunde ha opererats idag och fått ett värdigt liv

Denne märklige gosse var född i maj 1783 i Mundul Gaut, en by i provinsen Bardwan i Bengalen. Så snart barnmorskan blev varse hans monstruösa utseende försökte hon avliva honom genom att kasta honom i elden. Pojken räddades emellertid därifrån med ett öra och ett öga på det övre huvudet illa brända.

Visades för pengar

Föräldrarna blev naturligtvis också bestörta, men de insåg snart möjligheterna att tjäna pengar på sitt barn genom att visa honom för pengar. I detta syfte övergav de sin hemby och begav sig till Calcutta. Så stora folkhopar samlades för att begäpa pojken att föräldrarna mellan föreställningarna fick täcka över honom med skynken för att skydda honom från de icke-betalandes blickar.

Flera förnämna kolonialtjänstemän lät anordna speciella förevisningar av pojken i sina hem.

Det ena huvudet normalt utvecklat

Den tvåhövdade gossens båda huvuden var ungefär lika stora. Det övre huvudets korta hals slutade i en

hård, rundad knuta som liknades vid en liten persika.

När gossen grät eller log med sitt »riktiga» huvud påverkades inte alltid det övre huvudets anletsdrag, vars rörelser förefaller ha varit helt reflektoriska: ett nyp i kinden fick det övre huvudet att grimasera, och när modern gav det bröstet försökte dess läppar att suga.

Det undre huvudet var normalt utvecklat, medan en rad anomalier kunde noteras hos det parasitiska huvudet: ögonens ljusreaktion var svag, tår- och salivsekretionen ymnig, ytteröröronen var missbildade och tungan mycket liten. Då barnet sov kunde det parasitiska huvudets ögon vara öppna och röra sig; då barnet väcktes rörde sig huvudens ögon åt samma håll, medan deras ögonrörelser normalt inte var beroende av varandra.

Då gossen var 4 år fyllda, och vid god hälsa bortsett ifrån att han var undernärd, lämnade modern honom en dag ensam för att gå ut och hämta vatten; då hon återvände hade sonen bitits ihjäl av en kobra.

Graven plundrades

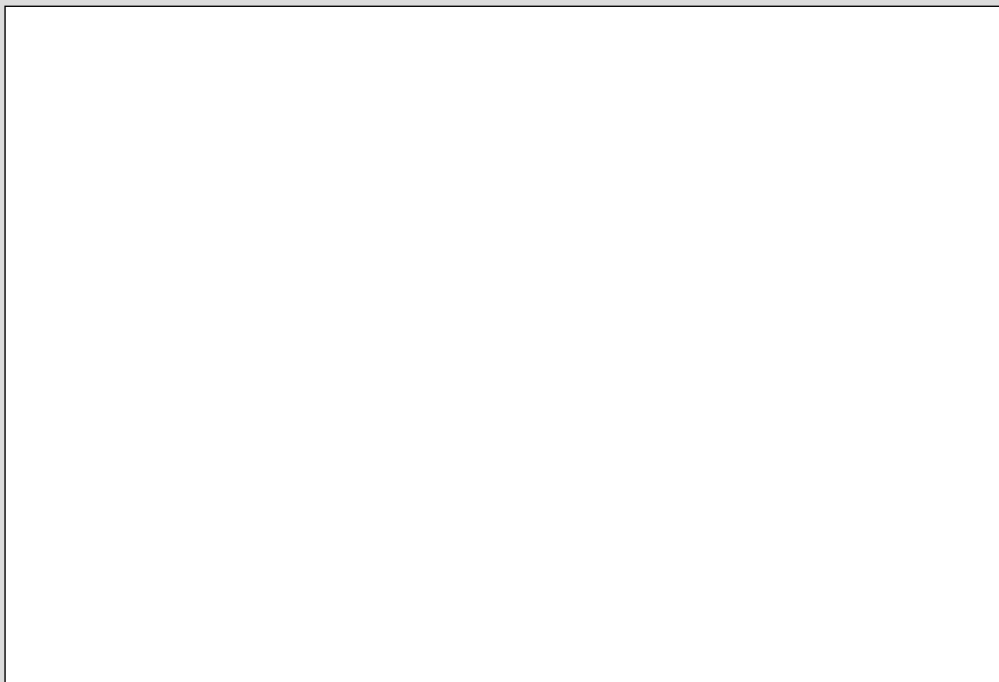
Flera engelsmän önskade köpa den döda kroppen, men föräldrarna

begravde sitt barn vid Boopnorainflodens rand nära staden Tumloch. Graven plundrades emellertid av Ostindiska kompaniets saltagent i staden, Mr Dent, som hade sett pojken medan han levde. Då han dissekerade huvudena noterade han att de båda hjärnorna var helt åtskilda; deras hårda hjärnhinnor var dock sammanväxta och innehöll många stora blodkärl, vilka troligen svarat för det parasitiska huvudets blodförsörjning.

Skallen togs till London

Den dubbla skallen togs till London för att där undersökas av den berömde kirurgen Everard Home, som 1790 och 1799 beskrev gossen i två artiklar i Royal Societys Philosophical Transactions. Home fann gossen vara »a specimen of *lusus naturae* so unaccountable» att han trots vittnens antal och trovärdighet skulle ha tvekat att lägga fram fallet inför Royal Society om han inte hade haft den dubbla skallen som ett påtagligt bevis.

Han beklagade att kunnigt folk aldrig hade fått tillfälle att undersöka gossen: de båda hjärnorna och deras

»influence upon the intellectual principle» fascinerade honom.

En tillbakabildad tvilling

Sammanvuxna, eller siamesiska tvillingar, kan indelas i två typer: symmetriska, där båda barnen är kompletta, och asymmetriska eller parasitiska, där den ene tvillingen är en ofullständigt utvecklad »parasit».

En annan, mer utförlig indelning bygger på platsen för föreningen av kropparna. Hos den typ som benämns craniopagus är tvillingarna sammanvuxna huvud mot huvud. Det är den ovanligaste formen; den förekommer hos endast 6 procent av siamesiska tvillingar, vilket motsvarar ett fall på 2 000 000 förlossningar.

De parasitiska formerna av sammanväxta tvillingar är betydligt ovanligare än de kompletta. Sådana barn är ofta dödfödda eller föga livsdugliga.

Den tvåhövdade gossen från Bengalen kan klassificeras som en craniopagus parasiticus, en mycket ovanlig teratologisk typ av vilken endast nio fall finns kända. Homes tvåhövdade gosse var det första av dessa, och det enda där individen har varit livsduglig.

Den tvåhövdade gossen från Bengalen, så som han avbildas i den gravplundrande Mr Dents handkolorerade originalteckning från 1799. Bilden återges med tillstånd av Royal Society.

Berättelsen återfinns också i Jan Bondesons bok »Cabinet of Medical Curiosities», i Sverige tillgänglig genom Kiviksgårdens förlag (fax 0414-707 77).

MEDICIN HISTORISK *paus*

Medicinhistoriska ögonblicksbilder, i form av en kort text till en bra bild, välkomnas!

»Medicinhistorisk paus»
Läkartidningen
Box 5603
114 86 Stockholm

Redaktör:
Kristina Räf

Den troligaste förklaringen till hur en sådan missbildning kan uppstå är att moderkakan inte räcker till för att försörja den ene av ett par craniopagus-tvillingar. Dennes kropp förtvinar, men huvudet blir kvar genom att det kan erhålla sin blodförsörjning genom kollateralkärl från den andre tvillingens huvud. Denna teori stöds av det faktum att craniopagus parasiticus-tvillingens halsliknande knöl ovanpå det parasitiska huvudet i själva verket är den förtvinnade resten av kroppen i övrigt: hjärta, lungor och ryggrad kan identifieras däri.

Idag hade han opererats

Hade den tvåhövdade gossen från Bengalen levt idag hade han kunnat opereras med borttagande av extrahuvudet, och därmed troligen återställt till ett normalt liv. Med dagens kirurgiska möjligheter skulle han således ha mött ett mer tilltalande öde än att under sitt korta liv släpas runt som ett utställningsföremål.

Jan Bondeson
med dr
London